

На початку ХХ ст. було знайдено рукопис майже повного перекладу Статуту 1588 р. тогочасною російською мовою. Переклад усіх трьох Статутів Великого князівства Литовського українською мовою вперше було здійснено в 2002 – 2004 рр. колективом учених Одеської національної юридичної академії.

Шершенькова В. А.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри історії держави і права*

СТАН ДОСЛІДЖЕННЯ ПИТАННЯ ПРО ВІЙСЬКОВІ ЗЛОЧИНИ В НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ

Здійснюючи історіографічний аналіз, слід зазначити, що питання законодавства про військові злочини в Україні, залишається ще недостатньо дослідженими у вітчизняній історико-правовій науці. І на сьогодні в Україні існують лише поодинокі, фрагментарні дослідження названої теми, які не дають повної уяви по цьому питанню.

Після проголошення незалежності в Україні було продовжено дослідження ряду питань пов'язаних з військовими злочинами. Такі дослідження в 90-х рр. ХХ ст. здійснювалися В. Навроцьким (Навроцький В. Військові злочини. Особлива частина міжнародного кримінального права. Лекції для студентів юридичного факультету – Львів : юридичний факультет Львівського державного університету ім. Івана Франка, – 1997. – с. 44), В. П. Базовим (Право війни / Під заг. ред. Базова В. П. – К. : «Поліграфкнига», 1997. – с. 11), доцента В. А. Бугайовим стосовно суті і змісту військових злочинів, передбачених кримінальним законодавством України та короткий огляд історії розвитку військово-кримінального законодавства, ознаки військового злочину, поняття і характеристики окремих елементів його родового складу і відмінності від загально-кримінальних злочинів та дисциплінарних проступків (Бугаев В. А. Понятие и содержание воинских преступлений в уголовном праве Украины – Симферополь. Изд-во «Таврида», 1999. – с. 15). Продовжуючи свої дослідження, в 2001 році Бугайов В. А. захистив кандидатську дисертацію на тему «Військові злочини і покарання», в якій у першому розділі розглянуто становлення та розвиток законодавства про військові злочини до 1917 року, коли більша частина сучасної України знаходилась в складі Російської імперії; в радянській Україні і до прийняття Кримінального кодексу України 2001 року (Бугаев В. А. Воинские преступления и наказания. Диссертация на соискание научной степени кандидата юридических наук. Специальность 12.00.08 Одесса-Симферополь, 2001. – с. 19).

Професор В. К. Гришук вивчає розвиток законодавства про кримінальну відповідальність за такий військовий злочин, як самовільне

залишення військової частини або місця служби на українських землях (Великого князівства Литовського, Королівства Польського та Московського князівства, а пізніше Російської імперії), а також розвиток військово-кримінального законодавства, саме про самовільне залишення військової частини або місця служби в радянській Україні (Гришук В. К., Сенько М. М. Кримінальна відповідальність за самовільне залишення військової частини або місця служби : Монографія. – Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2007. – с. 30).

Частково, в своїх дослідженнях, цього питання торкалися такі сучасні дослідники як доцент Єфремова Н. В., Тищик Б. Й., Марчук В. Т. Вчені досліджували питання історії становлення і розвитку законодавства та судової влади в Україні доби національної революції початку ХХ століття. Досить важливою для розуміння обраної тематики стала праця «Суд і судочинство в Українській народній Республіці, Українській державі, Західноукраїнській Народній Республіці (1917-1920 рр.)». Також, в монографії досліджуються питання пов'язані з військовою юстицією (Єфремова Н. В., Тищик Б. Й., Марчук В. Т. Суд і судочинство в Українській народній Республіці, Українській державі, Західноукраїнській Народній Республіці (1917-1920 рр.) : Монографія. – Одеса : Фенікс, 2007. – с. 28).

Доцент П. П. Богуцький досліджує військові правопорушення та засоби забезпечення законності у Збройних Силах України (Богуцький П. П. Основи військового права України : курс лекцій / П. П. Богуцький, С. М. Скуріхін. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Одеса : Фенікс, 2011. – с. 43).

Доцент І. Я. Терлюк здійснює дослідження у сфері становлення та розвитку збройних сил в Україні (Терлюк І. Я. Історія держави і права України : Навчальний посібник. – К. : Атіка, 2011. – с. 944).

Серед зарубіжних науковців, які присвятили свої наукові праці дослідженню даної теми, слід назвати російського дослідника Кісліцина М. К. (Военно-уголовное законодательство / Под ред. М. К. Кислицына. – М. : Издательство НОРМА (Издательство группа НОРМА-ИНФРА М), 2002. – с. 43).

Певний внесок в розвиток наукової думки зроблено російським вченим В. В. Лунєвим, оскільки на великому фактичному матеріалі ним здійснено детальний й глибокий аналіз світових, регіональних (територія колишнього СРСР) і російських тенденцій злочинності ХХ ст. і взято період на початку ХХІ ст. Розглядаються тенденції різних видів злочинності, в тому числі і військової злочинності (Лунєв В. В. Преступность XX века : мировые, региональные и российские тенденции / В. В. Лунев. – Изд. 2-е, перераб. и доп. – М. : Волтерс Клувер, 2005. – с. 91).

Значний внесок у вивченні військових злочинів на території СРСР здійснив білоруський вчений О. І. Адамюк, яким була підготовлена монографія на основі аналізу пам'яток права, наукової літератури, діючого законодавства Республіки Беларусь та інших країн, матеріалів практики

розслідування кримінальних справ за фактами вчинення військових злочинів (Адамюк О. И. Военно-уголовная юстиция : монография / О. И. Адамюк. – Мн. : Бестпринт, 2006. – с. 48) та в 2011 р. він захистив дисертацію на здобуття звання кандидата юридичних наук на тему «Становление и развитие военной юстиции в Беларуси (1917-2010 гг.)».

Отже, підсумовуючи наведене, зауважимо, що в Україні здійснюється дослідження питання законодавства про військові злочини радянської України. Вчені досліджують еволюцію поняття військового злочину, а також розвиток кримінальної політики в радянській Україні і як це впливало на систему покарань за військові злочини.

Розуменко І. В.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри історії держави та права*

КЛАСИФІКАЦІЯ НЕРУХОМОГО МАЙНА ЗА ПРАВОМ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.

Повернення української правової системи до романо-германської правової сім'ї позначилося істотними змінами, зокрема, в інститутах цивільного права. Для більш успішного реформування сучасного вітчизняного цивільного права доцільно звернутися до періодів його формування та становлення. Важливим етапом його розвитку було ХІХ – початок ХХ ст., коли більшість українських земель перебували у складі Російської імперії і на них діяло російське право. У цей період у російському праві активно формувалися ті риси права та ті правові інститути, що і в національних правових системах країн континентальної Європи. Це зумовило типологічну єдність права, що діяло на українських землях, з романо-германською правовою сім'єю.

Кращому розумінню сутності та змісту сучасних інститутів цивільного права сприятиме вивчення історії його розвитку. Тож автор звернеться до встановлення сутнісних рис одного із таких інститутів – інституту нерухомого майна, зокрема, до його класифікації.

За правом Російської імперії, нерухомим майном вважалися землі (заселені та незаселені), угіддя, будинки, всякі будівлі, заводи, фабрики, пусті дворові місця, залізниці (Свод законов Российской империи. – Т. X. – Часть первая. Свод Законов Гражданских. Издание 1900 года. – СПб.: Издательство Правительствующего Сената, 1900. – С. 33), кораблі (Торговый Устав. – Т. XI. – Часть II. – СПб.: Сенатская Типография, 1896. – С. 38).

Нерухоме майно класифікувалося за декількома критеріями. За критерієм подільності розрізняли подільне та неподільне нерухоме майно. Звід законів Російської імперії так визначив цей критерій: якщо нерухоме майно може бути поділено на окремі частини таким чином, що кожна з них становитиме окреме володіння, то таке майно йменується подільним;